

สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน
ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
PROBLEMS IN INTERNAL AUDIT PROCESS
AT INTERNAL AUDIT UNITS OF RAJABHAT UNIVERSITIES

อังคณา เนื่องกันทา / OANGKHANA NEAUNGKUNTA¹
ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ / CHOMMANARD MANSUMRITH²
ธนิดา ภูแดง / THANIDA POODANG³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน และ 2) เปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จำนวนผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน ตัวอย่าง จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.940 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของฟิชเชอร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย
2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน จำแนกตามจำนวน ผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานภาพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพปัญหา กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ

¹ นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ตำแหน่งนักตรวจสอบภายใน สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด มั่นสัมฤทธิ์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนิดา ภูแดง คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study problems in the internal audit process, 2) compare problems in the internal audit process when classified by age, education level, work experience, work position, work status, faculty and centers under supervision of university, employees in academic units and academic support units, amounts of financial and accounting officers in financial division department, amount of internal audits, and the director of internal audit units. The research samples consisted of 100 people. The research instrument was a set of questionnaire with the reliability of 0.940. Descriptive statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, pair-wise comparisons by Fisher's Least Significant Difference (LSD).

The research findings were as follows.

1. The problems in the internal audit process was in low level.
2. According to the comparison of problems in the internal audit process.

There was statistically significant difference at the level of .05 when classified by amount of internal audits, and the director of internal audit units. Other status is not difference.

Keywords: problems, internal audit process, internal audit units, Rajabhat Universities

บทนำ

เนื่องมาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยามีหน่วยงานภายในจำนวนมาก จึงต้องมีการควบคุมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัดและคุ้มค่า ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือผู้ช่วยฝ่ายบริหาร ตลอดจนส่งเสริมการปฏิบัติงานของส่วนงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการบริการให้หลักประกันความเชื่อมั่น (assurance services) จากการตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ อย่างเที่ยงธรรมเพื่อนำมาประเมินประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความคุ้มค่าของกระบวนการปฏิบัติงาน กระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลของส่วนงานต่าง ๆ และการบริการให้คำปรึกษา (consulting services) และการนำเสนอรายงาน เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรม การเพิ่มมูลค่าและความสำเร็จแก่องค์กร (มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2553: 2)

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีระบบการตรวจสอบภายในที่ดี และมีวิธีการปฏิบัติงานในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อมีทิศทางในอนาคตต่อไปอย่างเหมาะสม ซึ่งการตรวจสอบภายในให้ประสบความสำเร็จ จะต้องมีการปฏิบัติงานในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจถึงความหมายและความสำคัญของการมีระบบการตรวจสอบภายในองค์กร และเป็นที่ยอมรับกันว่าหน่วยงานต่าง ๆ จะประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น นอกจากวิธีการดำเนินงานที่ถูกต้องบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และฝ่ายบริหารที่มีประสิทธิภาพแล้วการมีระบบการตรวจสอบภายในที่ดีจะช่วยให้การปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ธัญญาพร จันทรินทร์, 2546: 1-2) แต่การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในนั้นยังคงมีปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบหลายประการ ซึ่งมีการสัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7 แห่ง (ไพโรจน์ ทัพพหน้า, นพพร กุลเลิศพิทยา, ประไพพรรณ ไสภา, ปัทมา ศรีสรรจันท์, เพียงใจ เรืองชัย, วิญญูรักษ์ ทิพพิชัย และศรีธัญญา สังกะสินธุ์, 2555: สัมภาษณ์) สรุปประเด็นปัญหาได้ดังนี้

- 1) ปัญหาด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน มีปัญหาเนื่องจากการวางแผนการตรวจสอบโดยขาดการประเมินความเสี่ยงกิจกรรมที่จะตรวจสอบ การขาดข้อมูลที่ใช้ประกอบการวางแผน ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการวางแผน การวางแผนการตรวจสอบโดยบุคคลเดียวในการตรวจสอบทำให้เกิดความล่าช้าและขาดการประสานงานกับหน่วยรับตรวจ การวางแผนการตรวจสอบโดยขาดการกำหนดช่วงระยะเวลาดำเนินการตามแผนไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม
- 2) ปัญหาด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน มีปัญหาเนื่องจากการจัดเตรียมเอกสารจากหน่วยรับตรวจ เพราะหน่วยรับตรวจไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน เพราะคิดว่าจะจับผิดการทำงาน และส่งเอกสารมาให้ตรวจสอบไม่ครบถ้วน ทำให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง มีการปกปิดข้อมูล ทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเป็นไปด้วยความยากลำบากและเกิดความล่าช้าไม่ตรงตามแผนการตรวจสอบที่กำหนดไว้ รวมถึงผู้ตรวจสอบมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในส่งผลให้การปฏิบัติงานตรวจสอบไม่ครอบคลุมกิจกรรม ภารกิจขององค์กร
- 3) ปัญหาด้านการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบภายใน มีปัญหาเนื่องจากการเขียนรายงานไม่เป็นหรือรายงานขาดสาระสำคัญ ไม่เป็นที่น่าสนใจ หรือใช้เวลาในการจัดทำรายงานนานเกินควรจนทำให้รายงานนั้นด้อยคุณค่า เนื่องจากไม่ทันเหตุการณ์หรือไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้และมีความล่าช้า และ
- 4) ปัญหาด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน มีปัญหาเนื่องจากถ้าไม่มีการสั่งการจากหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้ปฏิบัติไม่ได้นำข้อเสนอแนะหรือวิธีการปรับปรุงไปใช้อย่างถูกต้อง หรือไม่ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะทำให้การเพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงานย่อมไม่มีผล อาจยังเกิดความเสี่ยงต่อองค์กรอยู่ การติดตามให้ผู้ปฏิบัติตามระเบียบหรือวิธีการปฏิบัติงานที่แนะนำให้ถูกต้องนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงต้องการศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ว่าการปฏิบัติงานตรวจสอบตามกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ ดังนั้นเพื่อให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานตรวจสอบภายในได้อย่างมั่นใจและได้ผลงานที่มีคุณภาพ และได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและหน่วยรับตรวจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนางานตรวจสอบ และหาแนวทางการแก้ไขปรับปรุงการทำงานภายในหน่วยงานตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพนำความสำเร็จมาสู่องค์กร โดยปราศจากปัญหาในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จำนวนผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ/หัวหน้า และผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 40 แห่ง จำนวน 104 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555: 7-10)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) จึงใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553: 45) ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และสถานภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1) อายุ
- 2) ระดับการศึกษา
  - 2.1) ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า
  - 2.2) สูงกว่าปริญญาตรี
- 3) ประสบการณ์ทำงาน
- 4) ตำแหน่งงาน
  - 4.1) ผู้อำนวยการ/หัวหน้า
  - 4.2) ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน
- 5) สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน
  - 5.1) ข้าราชการ
  - 5.2) พนักงานราชการ
  - 5.3) พนักงานมหาวิทยาลัย
  - 5.4) ลูกจ้างประจำ
  - 5.5) ลูกจ้างชั่วคราว

2.1.2 สถานภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏ

- 1) จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 2) จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 3) จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของกองคลังและคณะ/หน่วยงานเทียบเท่าคณะ
- 4) จำนวนผู้ตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- 5) ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
  - 5.1) อธิการบดี
  - 5.2) ผู้ที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

2.1 ด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน

2.2 ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

2.3 ด้านการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบภายใน

2.4 ด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) เพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงาน ตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553: 74-75) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

4.1 การหาความเที่ยงตรง (validity) นำแบบสอบถามที่สร้าง เสนอต่อคณะกรรมการ และที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข และให้ความเห็นชอบ เพื่อเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) โดยให้คะแนนเป็น 3 ระดับ คือ +1 หมายถึง สอดคล้อง 0 หมายถึง ไม่แน่ใจ -1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2551: 421-422) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ (content validity) และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้

4.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากการทดลองใช้ทุกฉบับมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้การหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2551: 248) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.940 แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแล้วให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ความเห็นชอบ และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามส่งไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏ ทั้ง 40 แห่ง และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงานกับหน่วยงานตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ให้ครบตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของตารางพร้อมคำบรรยายประกอบตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ

วิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอน โดยจำแนกตามลักษณะของข้อมูล หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา และการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านภาพรวม

(n = 100)

ภาพรวม	ระดับสภาพปัญหา		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน	2.30	0.78	น้อย
2. ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน	2.84	0.83	ปานกลาง
3. ด้านการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบภายใน	2.26	0.77	น้อย
4. ด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน	2.52	0.97	ปานกลาง
ภาพรวม	2.48	0.75	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.48$, S.D. = 0.75) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ($\bar{x} = 2.84$, S.D. = 0.83) ด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน ($\bar{x} = 2.52$, S.D. = 0.97) ด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน ($\bar{x} = 2.30$, S.D. = 0.78) ด้านการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบภายใน ($\bar{x} = 2.26$, S.D. = 0.77)

2. เปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี จำนวนผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน

2.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน โดยใช้ค่าสถิติทดสอบที (t-test)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน

(n = 100)

1. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	2.49	0.72	2.47	0.80	0.15	.879
2. ตำแหน่งงาน	ผู้อำนวยการ/หัวหน้า		ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	2.31	0.87	2.54	0.69	1.28	.209
3. ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของ หน่วยตรวจสอบภายใน	อธิการบดี		ผู้ที่ได้รับมอบหมาย		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
	2.41	0.74	2.94	0.63	2.52	.013*

$P^* \leq .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา และตำแหน่งงานไม่แตกต่างกันจึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ อายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี และจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่า คณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีและจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน

(n = 100)

สถานภาพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. อายุ	ระหว่างกลุ่ม	1.03	2	0.52	0.64	.532
	ภายในกลุ่ม	54.53	97	0.56		
	รวม	55.56	99			
2. ประสบการณ์ทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.05	2	0.03	0.04	.957
	ภายในกลุ่ม	55.51	97	0.57		
	รวม	55.56	99			
3. สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.60	4	0.15	0.26	.905
	ภายในกลุ่ม	54.96	95	0.58		
	รวม	55.56	99			
4. จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ	ระหว่างกลุ่ม	1.75	2	0.87	1.57	.212
	ภายในกลุ่ม	53.81	97	0.55		
	รวม	55.56	99			
5. จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน	ระหว่างกลุ่ม	1.16	2	0.58	1.04	.359
	ภายในกลุ่ม	54.40	97	0.56		
	รวม	55.56	99			
6. จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี	ระหว่างกลุ่ม	1.93	2	0.96	1.74	.181
	ภายในกลุ่ม	53.63	97	0.55		
	รวม	55.56	99			
7. จำนวนผู้ตรวจสอบภายใน	ระหว่างกลุ่ม	3.65	2	1.83	3.42	.037*
	ภายในกลุ่ม	51.90	97	0.54		
	รวม	55.56	99			

P* ≤ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อจำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีไม่แตกต่างกันจึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่องสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.1 ด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา พูลทวี (2542: 76) ที่ได้ศึกษาปัญหาการตรวจสอบภายในของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าน้ำมัน ซึ่งพบว่า ปัญหาที่เกิดจากการตรวจสอบภายในของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าน้ำมันในด้านการวางแผน การตรวจสอบภายใน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า กลุ่มธุรกิจผู้ค้าน้ำมันเป็นองค์กรทางธุรกิจจึงอาจมีแนวทางการวางแผนการตรวจสอบภายในที่แตกต่างกับมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรทางด้านการศึกษา ส่งผลให้มีระดับสภาพปัญหาแตกต่างกัน

1.2 ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา พูลทวี (2542: 76) ได้ศึกษาปัญหาการตรวจสอบภายในของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าน้ำมัน ซึ่งพบว่า มีปัญหาด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา อินทร์เจียม (2549: ข) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งพบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของทุกองค์กร คือ ผู้ตรวจสอบภายใน จึงอาจพบปัญหาใกล้เคียงกัน

1.3 ด้านการรายงานผลการตรวจสอบภายใน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา พูลทวี (2542: 76) ที่ได้ศึกษาปัญหาการตรวจสอบภายในของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าน้ำมัน ซึ่งพบว่า ปัญหาที่เกิดจากการตรวจสอบภายใน

ของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าส่งน้ำมันในด้านการรายงานผลการตรวจสอบภายในมีปัญหายุ่งยากในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มธุรกิจผู้ค้าส่งน้ำมันเป็นองค์กรธุรกิจมีการรายงานผลที่คำนวณผลกำไรขาดทุน การรายงานอาจบิดเบือนจากความเป็นจริง ซึ่งไม่เหมือนกับมหาวิทยาลัยที่เป็นองค์กรทางการศึกษา สามารถรายงานผลได้ตามสภาพความเป็นจริง ส่งผลให้สภาพระดับปัญหาแตกต่างกัน

1.4 ด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา พูลทวี (2542: 76) ได้ศึกษาปัญหาการตรวจสอบภายในของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าส่งน้ำมัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มธุรกิจผู้ค้าส่งน้ำมันมีปัญหาการติดตามผลการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา อินทร์เจียม (2549: ข) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งพบว่า ปัญหาในการติดตามผลการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ

2.1 จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน และสถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการตรวจสอบภายในเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ซึ่งไม่เกี่ยวกับตัวผู้ตรวจสอบภายใน

2.2 จำแนกตามสถานภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่

2.2.1 จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่มีจำนวนคณะใกล้เคียงกัน จึงทำให้ปริมาณงาน ไม่แตกต่างกัน

2.2.2 จำแนกตามจำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากบริบทของมหาวิทยาลัยไม่เหมือนกัน จึงทำให้ลักษณะการทำงานแตกต่างกัน

2.2.3 จำแนกตามจำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชี แต่ละมหาวิทยาลัยมีไม่เท่ากัน ทำให้ขั้นตอนการทำงาน มีจำนวนมากน้อยแตกต่างกัน เช่น จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีมีมาก ปัญหาอาจจะน้อยกว่า มหาวิทยาลัยที่มีผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีน้อย

2.2.4 จำแนกตามจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในมีการจัดสายการตรวจสอบ หรือคัดเลือกทีมในการตรวจสอบให้เพียงพอ และตรงตามความรู้ความสามารถในเรื่องหรือกิจกรรมที่ตรวจสอบ จำนวนผู้ตรวจสอบภายในเพียงพอสามารถทำให้การดำเนินงานปฏิบัติงานตรวจสอบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าจำนวนผู้ตรวจสอบภายในมีไม่เพียงพอต่อกิจกรรมที่ตรวจสอบ ทำให้การตรวจสอบครอบคลุมทุกกิจกรรม ทำให้ขาดประสิทธิภาพ

2.2.5 จำแนกตามผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน พบว่า สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตามมาตรฐานด้านคุณสมบัติความเป็นอิสระ และความเที่ยงธรรม การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในควรมีความเป็นอิสระ เช่น ในการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบ การปฏิบัติงาน การรายงาน และสื่อสารผลการตรวจสอบ โดยหัวหน้างานตรวจสอบควรขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับสูงขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน ในข้อที่มีสภาพปัญหามากที่สุด ได้แก่ ได้รับจัดสรรงบประมาณของหน่วยตรวจสอบภายในไม่เพียงพอ ดังนั้น หน่วยตรวจสอบภายในต้องมีกระบวนการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การยุบรวมกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และให้ความคุ้มค่ามากที่สุด

1.2 ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ในข้อที่มีสภาพปัญหามากที่สุด ได้แก่ จำนวนผู้ตรวจสอบภายในมีไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานและกิจการที่ทำการตรวจสอบ ดังนั้น ควรเพิ่มจำนวนผู้ตรวจสอบภายในให้เหมาะสมกับหน่วยงานและกิจการที่ทำการตรวจสอบ

1.3 ด้านการรายงานผลการตรวจสอบภายใน ในข้อที่มีสภาพปัญหามากที่สุด ได้แก่ ระยะเวลาในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบมีจำกัด เนื่องจากมีการขยายระยะเวลาในการตรวจสอบ แต่ไม่ขยายระยะเวลาในการจัดทำรายงาน มีการขยายระยะเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบ จึงมีผลทำให้ระยะเวลาในการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบภายในจำเป็นต้องเลื่อนออกไปด้วย ดังนั้น ผู้ตรวจสอบภายในควรพิจารณาปรับหรือขยายระยะเวลาให้เหมาะสม

1.4 ด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน ในข้อที่มีสภาพปัญหามากที่สุด ได้แก่ หน่วยรับตรวจไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายใน ดังนั้น ผู้บริหารควรมีมาตรการในการบังคับ ควบคุม หน่วยรับตรวจให้ปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายในอย่างชัดเจน และควรมีการตรวจสอบซ้ำในเรื่องที่มีการเสนอแนะจากผู้ตรวจสอบภายใน

1.5 จากการศึกษา พบว่า ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ผู้ที่ได้รับมอบหมายมีสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน มากกว่าอธิการบดี ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏ ควรให้อธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานตรวจสอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรหาความสัมพันธ์ ระหว่างสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ กับปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และสถานภาพมหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น ผลการประเมินคะแนนจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สรุป

จากการศึกษาสภาพปัญหาในกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า 1) ปัญหาที่เกิดจากกระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการตรวจสอบภายใน ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน ด้านการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบภายใน และด้านการติดตามผลการตรวจสอบภายใน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และระดับปานกลาง 2) เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งงาน สถานภาพการดำรงตำแหน่งงาน จำนวนคณะและหน่วยงานเทียบเท่าคณะ จำนวนบุคลากรสายผู้สอนและสายสนับสนุน จำนวนผู้ปฏิบัติงานการเงิน และบัญชี พบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่การจำแนกตามจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยตรวจสอบภายใน พบว่า มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **ข้อมูลจำนวนผู้ตรวจสอบภายใน**. กรุงเทพฯ: กลุ่มตรวจสอบภายในระดับกระทรวง.
- กาญจนา พูลทวี. (2542). **ปัญหาการตรวจสอบภายในของกลุ่มธุรกิจผู้ค้าส่งน้ำมัน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ธนิษฐาพร จันทรินทร์. (2546). **ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบภายในของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นพพร กุลเลิศพิทยา, หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2555). **สัมภาษณ์**. 20 มิถุนายน.
- ประไพพรรณ ไสภา, เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2555). **สัมภาษณ์**. 13 มิถุนายน.
- ปัทมา ศรีสรรจันท์, นักวิชาการตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2555). **สัมภาษณ์**. 18 มิถุนายน.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เฮิร์ท ออฟ เตอร์มีสท์.
- เพียงใจ เรืองชัย, นักตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2555). **สัมภาษณ์**. 14 มิถุนายน.
- ไพโรจน์ ทัพพหน้า, หัวหน้าหน่วยตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2555). **สัมภาษณ์**. 13 มิถุนายน.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. (2553). **คู่มือการปฏิบัติงานหน่วยตรวจสอบภายใน**. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วาสนา อินทร์เจียม. (2549). **ศึกษาปัญหา และความต้องการของผู้ตรวจสอบภายใน: มหาวิทยาลัยของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิญญูรักษ์ ทิพพิชัย, เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2555). **สัมภาษณ์**. 13 มิถุนายน.
- ศรีัญญา สังกะสินธุ์, เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. (2555). **สัมภาษณ์**. 17 มิถุนายน.